

Przewodnicząca Komitetu do spraw Pożytku Publicznego

Agnieszka Buczyńska

SPK.4610.2.2024

Warszawa, 22 lutego 2024 r.

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu RP

Szanowny Panie Marszałku,

w odpowiedzi na interpelację nr 1319 Posła na Sejm RP Pana Piotra Glińskiego, proszę o przyjęcie poniższych informacji.

19 lutego 2024 r. zakończyła się II kadencja Rady Narodowego Instytutu Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (dalej: Rada NIW-CRSO). Zgodnie z art. 3. ustawy¹ (dalej: ustawy o NIW) Przewodniczący Komitetu do spraw Pożytku Publicznego (dalej: Przewodniczący Komitetu) pełni nadzór nad NIW-CRSO. Art. 4 i art. 12 ustawy wskazuje funkcję i kompetencje Rady NIW-CRSO, natomiast art. 9 ust. 1 określa skład Rady. Zgodnie z przepisami Rada NIW-CRSO składa się z 11 członków, w tym 5 członków Rady, o których mowa w art. 9 ust. 1 pkt 4, powołuje i odwołuje Przewodniczący Komitetu na wniosek reprezentowanych organizacji. Przepisy w bardzo wąskim stopniu wskazują na kompetencje kandydata. W art. 9 ust 1 pkt . 4 ustawy o NIW określony jest jedynie warunek formalny, tj. dołączenie do zgłoszenia kandydata do Rady NIW-CRSO poparcie przynajmniej 20 organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 ustawy² (dalej: UDPPW), natomiast art. 9 ust. 2 pkt 4 wskazuje, że członek Rady NIW-CRSO posiada wiedzę i co najmniej trzyletnie doświadczenie w zakresie funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, pożytku publicznego i wolontariatu.

¹ ustawa z dnia 15 września 2017 r. o Narodowym Instytucie Wolności - Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego (Dz.U. z 2023 r., poz. 1618)

² ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2023 r. poz. 571)

NIW-CRSO to agencja rządowa utworzona w 2017 r., której głównym zadaniem jest realizacja i zarządzanie programami wspierania rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, których aktualnie Instytut realizuje 10³. Od 2018 r. NIW-CRSO przyznał dotacje na kwotę ok. 1 mld zł. Według mediów i organizacji watchdogowych proces ten był wysoce nietransparentny⁴.

Aby zapewnić transparentność procesu przyznawania dotacji, w ramach szybkiego reagowania na ewentualne nieprawidłowości, w styczniu 2024 r. podjęłam decyzję o wstrzymaniu procesu oceny wniosków w Rządowym Programie Rozwoju Organizacji Obywatelskich (PROO) – edycja 2024 realizowanym przez NIW-CRSO i zarządziłam kontrolę⁵.

Nabór członków do Rady NIW-CRSO jest kolejnym krokiem w przywrócenia w Polsce standardów demokracji i państwa prawa. Zgodnie z art. 5 ust. 3 UDPPW wszelkie przedsięwzięcia będą realizowała na zasadach: pomocniczości, suwerenności stron, partnerstwa, efektywności, uczciwej konkurencji i jawności i tak też oceniam proces naboru do Rady NIW-CRSO, który zakończył się powołaniem członków Rady NIW-CRSO III kadencji. Skład Rady dostępny jest na stronie www.gov.pl/pozytek oraz <https://niw.gov.pl/>.

Poniżej przedstawiam odpowiedzi na pytania zadane przez Pana prof. Piotra Glińskiego w interpelacji pn. „Interpelacja w sprawie kandydatów do Rady Narodowego Instytutu Wolności III kadencji”.

Ad 1

Ogłoszenie, które skierowałam do Rady Działalności Pożytku Publicznego (dalej: RDPP) nie było skierowane imiennie, lecz do całej strony pozarządowej i samorządowej, a także do wiadomości strony rządowej. RDPP jest ciałem opiniotawczo-doradczym Przewodniczącej Komitetu, a jego pracami kieruje dwóch

³ <https://niw.gov.pl/nasze-programy/>

⁴ <https://publicystyka.ngo.pl/prostengo-co-po-niw-ie>, <https://publicystyka.ngo.pl/poprawny-niw-gorsza-narracja-refleksje-po-5-leciu-instytutu>, <https://fakty.tvn24.pl/zobacz-fakty/dotacje-od-narodowego-instytutu-wolnosc-dziennikarze-sprawdzili-do-kogo-trafily-pieniadze-st7121972>, <https://frontstory.pl/minister-piotr-mazurek-dotacje-niw-koliber-narodowy-instytut-wolnosc/>

⁵ <https://www.gov.pl/web/pozytek/komunikat-w-sprawie-procedury-konkursowej-w-narodowym-instytucie-wolnosc-centrum-rozwoju-spolczenstwa-obywatelskiego>

współprzewodniczących, zgodnie z § 11 ust. 1 rozporządzenia⁶ (dalej: rozporządzenie ws. RDPP), zaś ust. 2 wskazuje, jakie są kompetencje współprzewodniczących, co także uściśla Regulamin RDPP. W żadnym punkcie UDPPW, rozporządzenia ws. RDPP i Regulaminu RDPP nie ma zapisu, że Przewodniczący nie może się bezpośrednio zwrócić do RDPP w sprawie zadań opiniodawczo-doradczych wymienionych w art. 35 ust. 2 UDPPW. Co więcej, jako Przewodnicząca Komitetu mam obowiązek zwrócić się do ciał opiniodawczo-doradczych Przewodniczącego Komitetu, w skład których wchodzi przedstawiciele organizacji lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 UDPPW, w sprawach ważnych dla trzeciego sektora, a taką niewątpliwie jest działalność NIW-CRSO i jego organów – w myśl zasady „nic o nas bez nas”.

Ad 2 i Ad 3

Na ogłoszenie przesłane do członków RDPP 26 stycznia 2024 r. ws. zespołów przeprowadzających rozmowy z kandydatami RDPP odpowiedziało 12 członków RDPP: Alicja Gawinek, Błażej Zając, Jarosław Szydłak, Łukasz Samborski, Maciej Kunysz, Michał Budny, Michał Płatek, Paweł Kwaśniak, Piotr Mazurek, Szymon Dziubicki (współprzewodniczący RDPP ze strony pozarządowej), Tomasz Kujaczyński i Wojciech Jachimowicz. Ostatecznie dwie osoby zrezygnowały, z uwagi na inne zobowiązania realizowane w czasie rozmów z kandydatami.

W ogłoszeniu wskazano, że „Planowane jest utworzenie 3 zespołów składających się z członków Rady Działalności Pożytku Publicznego, w tym po jednym wskazanym przez Przewodniczącą Komitetu oraz pozostałych spośród Rady reprezentujących organizacje pozarządowe i samorząd terytorialny”. Moimi reprezentantami byli Marek Krawczyk (współprzewodniczący RDPP ze strony rządowej), Michał Braun (członek RDPP, przewodniczący Rady NIW-CRSO II kadencji) i Piotr Stec (członek RDPP, członek Rady NIW-CRSO II kadencji), których mianowałam na przewodniczących Zespołów. Ich zadaniem było kierowanie pracami Zespołów, w tym ustalenie składów Zespołów. Jedynym kryterium składu Zespołów miała być równa liczba członków Zespołów. Członkowie RDPP VII kadencji to doświadczeni

⁶ Rozporządzenie Przewodniczącego Komitetu do spraw Pożytku Publicznego z dnia 24 października 2018 r. w sprawie Rady Działalności Pożytku Publicznego (Dz.U. z 2018 r., poz. 2052)

przedstawiciele organizacji pozarządowych i nie określałam innych kryteriów naboru do Zespołów, jednak analizując skład tych Zespołów można jednoznacznie stwierdzić, że została zachowana reprezentatywność w odniesieniu do reprezentacji organizacji w RDPP i zasięgu ich działalności.

Ostateczny skład Zespołów:

Zespół 1

1. Marek Krawczyk – Przewodniczący,
2. Piotr Mazurek – Stowarzyszenie Koliber,
3. Wojciech Jachimowicz – Dolnośląskie Towarzystwo Regionalne,
4. Błażej Zając – Stowarzyszenie Społeczno-Kulturalne "Porozumienie Wschód-Zachód",
5. Maciej Kunysz – Stowarzyszenie EKOSKOP.

Zespół 2

1. Piotr Stec – Przewodniczący,
2. Łukasz Samborski – Pomorska Sieć Centrów Organizacji Pozarządowych,
3. Michał Płatek – Fundacja im. Stefana Artwińskiego,
4. Alicja Gawinek – Opolskie Centrum Wspierania Inicjatyw Pozarządowych,
5. Jarosław Szydłak – Stowarzyszenie Katolickie Centrum Kultury.

Zespół 3

1. Michał Braun – Przewodniczący,
2. Paweł Kwaśniak – Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej – **rezygnacja z prac w Zespole**,
3. Michał Budny – Fundacja Inicjatyw Lokalnych im. Prof. Waleriana Pańki – **rezygnacja z prac w Zespole**,
4. Szymon Dziubicki – Konfederacja Inicjatyw Pozarządowych Rzeczypospolitej,
5. Tomasz Kujaczyński – Związek Harcerstwa Polskiego.

Ad 4

Scenariusz rozmowy nie był ustalony odgórnie. Jak wspominałam, pracami Zespołów kierowali przewodniczący, którzy podejmowali decyzje w sprawie metod i prowadzenia rozmów, a także współpracy z Zespołem i kandydatami.

Członkowie Zespołów przesłali opracowane pytania, które przed rozpoczęciem rozmów zostały udostępnione wszystkim członkom poszczególnych Zespołów.

Dodatkowo, każdy członek Zespołu mógł z własnej inicjatywy zadawać pytania dodatkowe, o czym członkowie Zespołów byli poinformowani przed rozpoczęciem rozmów.

Ad 5

Wzór karty oceny kandydatów do Rady NIW-CRSO III kadencji został opracowany przez pracowników Departamentu Społeczeństwa Obywatelskiego KPRM (dalej: DOB KPRM) z polecenia zastępcy dyrektora. W karcie wskazano trzy podstawowe obszary wiedzy, tj zakres funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, pożytku publicznego i wolontariatu, co bezpośrednio wynika z art. 9 ust. 2 pkt. 4 ustawy o NIW.

Ad 6

Członkowie Zespołów mieli możliwość oceny kandydata do Rady NIW-CRSO – w ramach zakresu art. 9 ust. 2 pkt 4 ustawy o NIW. Zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 4 ustawy o NIW rozmowy te miały na celu weryfikację wiedzy i doświadczenia w zakresie funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, pożytku publicznego i wolontariatu. Pomoc w tej materii miały pytania – 31 stycznia 2024 r. do członków Zespołów została wysłana prośba o przesłanie 3 pytań z poniższych obszarów:

- ustawa o działalności pożytku publicznego i wolontariatu,
- działania NIW-CRSO,
- współpraca administracji publicznej z organizacjami pozarządowymi.

Karta oceny była tak skonstruowana, aby oceniający mógł jasno określić przygotowanie kandydata do pracy w Radzie NIW-CRSO:

Czy kandydatka/kandydat do Rady NIW-CRSO posiada wiedzę w zakresie:

- 1) funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego: TAK / NIE*
- 2) pożytku publicznego: TAK / NIE*
- 3) wolontariatu: TAK / NIE*

Poniżej w karcie znalazło się miejsce na uwagi, które oceniający mógł, ale nie musiał uzupełniać, co zaznaczył sekretariat RDPP w mailu 5 lutego 2024 r. W tej wiadomości znalazła się także informacja o możliwości oceniania kandydatów wg indywidualnego sposobu oceniania, np. punktacji.

Dodatkowo, aby zachować dobre standardy i zapobiegać konfliktom interesów, w karcie oceny zamieszczone zostały zapisy dotyczące braku przeciwwskazań w ocenie kandydatów w kontekście przynależności do tej samej organizacji/podmiotu, zależności służbowej oraz relacji rodzinnych, co, według mnie, czyni ten proces przejrzystym, uczciwym i sprawiedliwym.

Karty oceny nie zostaną opublikowane na stronie, jednak mogą zostać one udostępnione w formie zanonimizowanej na podstawie wniosku o udostępnienie informacji publicznej – w naborach na stanowiska publiczne lub zawodowe są kryteria, które należy spełnić i z zasady dokumenty dotyczące naborów nie są powszechnie udostępniane. W procesie naboru do Rady NIW-CRSO brały udział osoby, które działają w III sektorze i, zgodnie z ustawą o NIW, nie czerpią korzyści finansowych z członkostwa w Radzie NIW-CRSO.

Ad 7

Z uwagi na bardzo krótki termin wyłaniania członków do Rady NIW-CRSO wszystkie działania podejmowane w tym obszarze były uzgadniane telefonicznie z kandydatami. Kandydaci mogli wybrać godzinę rozmowy z zakresu wskazanego przez pracownika DOB KPRM. Osoby, które nie mogły uczestniczyć w rozmowie w danym dniu lub godzinie, mogły wskazać inny termin. Rozmowy prowadzone były w dniach 6 – 8 lutego 2024 r. w formule online. Wszystkie osoby, które przeszły weryfikację formalną zgłoszeń, zostały zaproszone na rozmowy, potwierdziły termin i wzięły udział w rozmowach. Żaden z kandydatów nie zgłosił nam braku gotowości lub braku chęci do wzięcia udziału w rozmowach. Ponownie zaznaczam, że zgodnie z art. 9 ust. 2 pkt 4 ustawy o NIW, członkiem Rady NIW-CRSO może być osoba, która posiada wiedzę i co najmniej trzyletnie doświadczenie w zakresie funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, pożytku publicznego

i wolontariatu. Moim priorytetem jest rozwój dialogu obywatelskiego, więc inny sposób weryfikacji wiedzy, np. testy, nie spełnia kryterium dialogu.

Ad 8

Dodatkowe procedury weryfikacyjne, które nie były uwzględnione w ogłoszeniu, wynikają wprost z przepisów, tj. art. 9 ust. 2 pkt 4 ustawy o NIW. Jako Przewodnicząca Komitetu jestem zobowiązana wobec trzeciego sektora na zbudowanie zaufania do instytucji państwa, zwłaszcza do instytucji, które wydatkują środki publiczne. Nabór do Rady NIW-CRSO jest naborem otwartym, gdzie kandydatem może każda osoba, która ma poparcie organizacji macierzystej i 20 organizacji pozarządowych lub podmiotów określonych w art. 3 ust. 3 UDPPW. Uważam, że weryfikacja jedynie warunków formalnych jest niewystarczająca, gdyż ustawa o NIW jasno wskazuje, kto może być członkiem Rady NIW-CRSO. Jest to bardzo istotne, dlatego też dla podkreślenia ważności dodatkowych procedur, zamieszczę cytaty z ustawy o NIW:

„Art. 9 [Skład Rady Narodowego Instytutu Wolności; wymagania wobec członków Rady]

ust. 2. Członkiem Rady może być osoba, która:

- 1) korzysta z pełni praw publicznych;
- 2) cieszy się nieposzlakowaną opinią;
- 3) nie była skazana prawomocnym wyrokiem za umyślne przestępstwo lub umyślne przestępstwo skarbowe;
- 4) posiada wiedzę i co najmniej trzyletnie doświadczenie w zakresie funkcjonowania społeczeństwa obywatelskiego, pożytku publicznego i wolontariatu.”.

Uzasadnieniem dla zaangażowania RDPP w tym procesie jest podkreślenie faktu, że oprócz weryfikacji wiedzy, członkowie RDPP mogą dodatkowo wyrazić opinię w kontekście pkt. 2 powyżej przytoczonego fragmentu ustawy. Ja jako Przewodnicząca Komitetu korzystam z uprawnień, jakie daje mi UDPPW, tj. polegam na opinii moich ciał opiniodawczo-doradczych.

Ad 9

Poprosiłam członków RDPP o zgłoszenie się do Zespołów oceniających wiedzę kandydatów do Rady NIW-CRSO w celu kolegiального podjęcia decyzji – według mnie najważniejszej wartości demokratycznej. Spośród kandydatów, przedstawionych mi po rozmowach z Zespołami, wybrałam 20 z najlepszymi opiniami. Następnie, w ramach ostatniego etapu rekrutacji, zorganizowałam spotkanie z 20 kandydatami, gdzie prawie 2 godziny rozmawialiśmy o kierunkach rozwoju społeczeństwa obywatelskiego w Polsce i zmianach, które należy przeprowadzić w NIW-CRSO. Na podstawie tego spotkania wybrałam i powołałam 6 osób, które będą reprezentowały III sektor w Radzie NIW-CRSO. Wyniki są ogłoszone na stronie: <https://www.gov.pl/web/pozytek/nowi-reprezentanci-organizacji-pozarzadowych-w-radzie-narodowego-instytutu-wolnosci---po-raz-pierwszy-wiekszosc-rady-stanowia-spolecznicy>. Każdy etap był podawany do wiadomości publicznej poprzez stronę www.gov.pl/pozytek lub moje media społecznościowe. NGO-sy pozytywnie odebrały wybór członków Rady NIW-CRSO, co można zaobserwować w mediach społecznościowych i na stronach branżowych⁷. W kontekście I i II kadencji Rady NIW-CRSO, uważam cały proces wyboru kandydatów do III kadencji NIW-CRO za wyjątkowo transparentny, uczciwy i angażujący RDPP do jej podstawowej funkcji, czyli realizacji kompetencji ciała opiniodawczo-doradczego Przewodniczącego Komitetu.

Ad 10

Zgodnie z ustawą o Radzie NIW członków Rady NIW-CRSO powołuje i odwołuje Przewodniczący Komitetu na wniosek reprezentowanych przez nich organizacji, dlatego realizuję zapisy ustawy i powołałam członków Rady NIW-CRSO. Na pozostałe zagadnienia wyczerpująco odpowiedziałam w pozostałych punktach.

⁷ <https://publicystyka.ngo.pl/rada-niw-obsadzona-ngo-sy-maja-reprezentacje-plus-komentarz>

W załączeniu przesyłam roboczy dokument pn. „Wybory do Rady NIW – procedura”, który był przesyłany przy zaproszeniach na rozmowy z Zespołami oceniającymi kandydata.

Jednocześnie bardzo dziękuję za zainteresowanie tematyką transparentności procesów w Narodowym Instytucie Wolności – Centrum Rozwoju Społeczeństwa Obywatelskiego.

Z wyrazami szacunku

Agnieszka Buczyńska
/podpisano podpisem elektronicznym/